

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een West-Fries oorlogsschip in Finse wateren

Swart, P.

Citation

Swart, P. (2016). Een West-Fries oorlogsschip in Finse wateren. *Tijdschrift Voor Zeegeschiedenis*, 35(2), 59-61. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4306254>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4306254>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Een West-Fries oorlogsschip in Finse wateren

Midden in de Finse Golf, op een diepte van 64 meter, is zeer waarschijnlijk het Nederlandse oorlogsschip *Huis te Warmelo* gevonden. Het schip van de Admiraliteit van West-Friesland en het Noorderkwartier maakte deel uit van een eskader dat in 1715 ter bescherming van de koopvaardij werd uitgezonden. Tijdens deze missie voer het oorlogsschip tegen een blinde klip waarna het korte tijd later zonk. Bij dit ongeluk lieten 130 van de 200 opvarenden het leven.

Het nieuws over de vondst werd in maart van dit jaar door de gemeente Medemblik bekend gemaakt. Medemblik was niet alleen de bouwlocatie en thuishaven van het schip, ook een groot deel van de bemanning was uit de West-Friese havenplaats afkomstig.

De vondst van het *Huis te Warmelo* is in meerdere opzichten bijzonder. In de eerste plaats vanwege de uitzonderlijk goede staat waarin het scheepswrak verkeert. De natuurlijke eigenschappen van de omgeving hebben een conserverende werking op het hout. De constructie van de romp is grotendeels intact. Zelfs de kanonnen staan nog op het bovendek. Van de drie masten staat de voormast nog gedeeltelijk overeind, de andere masten liggen op en bij het schip. Filmbeelden tonen een overweldigende hoeveelheid onderdelen en voorwerpen: van dekroosters tot ankers.

Maar ook de wijze waarop het scheepswrak is ontdekt, maakt de vondst bijzonder.

Een 18de-eeuwse kaart van de Oostzee met de vermelding van het 'Noord Hollands Oorlogsschip'. Een vrijwel identieke kaart leidde tot de vondst van het oorlogsschip *Huis te Warmelo*. COLLECTIE: HET SCHEEPVAARTMUSEUM, AMSTERDAM. INVENTARISNUMMER S.0429(08); DETAIL VAN DE ZEEKAART VAN EEN DEEL VAN DE OOSTZEE TOT SINT PETERSBURG, SAMENGESTELD DOOR CHRISTOFFEL MIDDAGTEN, CIRCA 1720.

Een kanon op het bovendek. FOTO: SUBZONE, FINLAND.

Aan de basis ligt een 18de-eeuwse kaart van de Oostzee in de collectie van het Maritiem Museum Rotterdam. Deze kaart vermeldt: 'Hier is het Noord Hollands Oorlogsschip op gebleven 1715'. Alleen het fregat *Huis te Warmelo* komt voor deze omschrijving in aanmerking. De kaart en de belangrijkste karakteristieken van het schip zijn eind 2015 gedeeld met archeologen in Estland en Finland. En dat leidde tot een verrassend snelle reactie: 'Yes, we have found your ship'!

Het scheepswrak was in 2002 voor het eerst opgemerkt. Maar onderzoek naar het door duikers genoemde 'Kalbådagrund gunship' had nog niet geleid tot het vaststellen van de identiteit. Aanvankelijk ging men ervan uit dat het een Russisch of Zweeds oorlogsschip betrof.

Met financiële steun van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de gemeente Medemblik is deze zomer nieuw onderzoek naar het scheepswrak verricht. De duik- en onderzoeksactiviteiten worden uitgevoerd door het Finse onderzoeksbureau SubZone en staan onder toezicht van de National Board of Antiquities. De belangrijkste doelstelling van dit onderzoek is een goede en systematische documentatie van het scheepswrak. SubZone maakt gebruik van fotogrammetrie, een meetmethode waarbij het schip door middel van fotografie in 3D wordt gemeten. De foto's worden met speciale software verwerkt tot een 3D-model op schaal.

Het recente onderzoek is ook gericht op de definitieve vaststelling van de identiteit. Dat is geen sinecure. Er mogen geen voorwerpen en onderdelen worden gelicht en de spiegel, waarop de scheepsnaam zal staan, ligt onleesbaar op de

zeebodem. Wel biedt het bewaard gebleven bouwbestek uit 1708 aanknopingspunten. Waar mogelijk zal het bestek met het 3D-model worden getoetst. Wat we nu weten, is dat de lengte van het schip (125 Amsterdamse voet = ruim 35 meter), het aantal kanonnen (44) en de wraklocatie kloppen.

PETER SWART, HOORN

PROJECTINITIATOR EN ARCHIEFONDERZOEKER

Meer beelden van het wrak op de facebookpagina van SubZone:
www.facebook.com/subzoneltd/